

Setomaa Noorteleht

Kirotami, midä noorõ tegevä!

Nakami Setomaa lehe mano kirjutama säänest nuurilõ mõtõldu lehekülge. A tuujaost, õt ta saasi' õkva sääne, nigu Setomaa noorõ' tahtva, om sääne pallõminõ – õgaüts, kes tiid miäkit, mis olõsi huvitav tõisil lukõ, võisi' tuu kirja panda ja mullõ saata.

Viil võisi' Setomaa noorõ' kirotada vai tiitä' anda, midä nä lukõ tahasi. Proovimi, kaemi perrä ja näemi, mis sjoost asjast saa. Kökkõ hää!

MAARJA HÖRN,
noortõ leheküle kokkopandja
maarjahorn@.hot.ee

Mino tegemise Laanõtsirguh

Sinnä om pallo aigo tagasi ku ma sai edimäse tiidmise umast kultuurist.

Ku ma olli väigokõnõ tütrik,

viil sõnno.

No laula ja tandsi ma eis Laanõtsirguh ja vaehtõpäl ilo-
tami mõnõl pidol vanaimäga

Osa Laanõtsirgu lastest koos juhendajatega laulmas (ja seejärel näidendit esitamas) Vabarna-preemiade üleandmisel 18. detsembril 2005 Värskas.

Ilmar Vananurme foto

naksiva mullõ miildümä helkvä seto ehte' ja helme'. Kuni vanaimä pand hinnäst röivilõ, sai ma noidõ tsäposkidõga mängi. Ku ma jo suurõbakõsõst kasvi, võt mu vanaimä Anna Kõivo minno hindäga üteh, ku tä läts esinemä kas Leiko vai Kuldatsäuga kooriga. Vanaimä ummõl mullõ ka edimäse' rahvarõiva'. Seto laulu' ja tandsu' olliva' mu jaost veiga rõõmsa' ja ilosa'. Mõista-s ma tuukõrd kullõlda

üteh.

Laanõtsirguh käüse katõsatõist last. Ku om proovi päiv, sis üle kuvvõ kõrraga kokko õi saa, selle õt tunni' lõpõsõ suurõmbitõl ildampa. Ku esinemä om vaja minnä', sis ommava' kõik inämb-vähämb kõrraga kohal. Suvõl käveme kats kõrda iloõdagul laulmah. Sis käveme Öllõsummeril üteh Lustilise, Kuldatsäuga ja Zetodõga. Laanõtsirk om kõgõ

osa võtnu Kuningriigi pääväst ja latsipääväst. Augustih sai Laanõtsirk hõste hakkama seto kultuuri tutvustamisega vabaharidusliidu üritusõl.

Septembri algusõh tull' ETV kuuli. Filmiti ka mi' laulõ ja aeti mõni sõna juttu. Oktoobrih opõmi näitemängu. Öga aastaga käüse Laanõtsirk Mikidamäel muinasjutupääväl. Timahava teimi eis jutu, koh oll' kasutõt hulga Anne Vabarna loomingut. Laulu'olliva seotu vana ao elo ja tämbäde elo vaihõlõ. Lõpp oll nigu muinasjutul õks – vaene saa rikkast ja rikas jääs' vaesõst.

Öga aastaga and vald vällä omakultuuripreemiat, olõmõ kõgõ kas preemia saajalõ ja ka sünnupäävä latsilõ laulu kirotanu. Ildaaigo käveme sanatooriumih istmah, teime näpõtüüd ja laulimi. Varsti tulõ uma emakeele päiv – nakamõ juttõ ja laulõ oppma. Sis tulõ jälki suvõkõnõ ja pallo õgasu-
gutsit esinemiisi.

Sääne om mu elo üteh Laanõtsirguga.

MERILI KÕIVO,
Värkska Gümnaasium,
9. klass

Latsõ murõ

Hummogu jo varra vällä kodutarõst astus lats. Kooliti om väiga nilbõ kompsõ käeh tal üts vai' kats. Kontra küsimuisi tuupsõ, referaat ja inglisis kiil, raamatust ni vihust lugi – päähä tuu ei mahu viil. Timä käest ei küsu' kiäki, kas täl rassõ päiv omi iih.

Mitu tunni opsõ üüse, inne ku sai tettü tüü. Oppaja – tuu umma tunni pida kõgõ tähtsambäst. Lats ei puhkusõst näe unni unõaig jääs lühembäst.

KEIDY LILLMAA,
Obinitsa kooli 7. klass

Mikitamäe kooli lauljist ja tandsjist

Niimuudu nigu õgal puul Setomaal, käü ka Mikitamäel seto laulõ laulminõ ja tandsõ tandsminõ. Seto tandsõ opmisõga nakati pääle Mikitamä Põhikuulih oppaja Silvia Vao iistvõtõmisõl 4 aastat tagasi.

Aleksandra valss, Kohanuška ning Oige ja Vasempa om õnnõ väigokõnõ osa tandsõst, midä noorõ' omma tämbädeest selgest saanu'. Njoo ommava' tandsu', midä mi' vanaimä' aastit tagasi praasnikil tämbätsidõ diskotandsudõ asõmõl tandsõ.

Esi' rahvatandsuansamblih Hõbehall tantsiv Silvia Vao

opgi hindä ütluse perrä vahtsit tansõ Hõbõhallih ja oppas naid õkva latsilõ edesi. Inne määnestki praasniku saadas kokko egäl võimalusõl, olkõ mis päiv om. Tandsjidõ kõrvalt jääi puudus ka lauljist. Suvõst saati kokko käävä' leelotaja' opva vahtsit laulõ Sulo Nurmõotsa oppamisõl.

Leelotajaid Mikitamäe koolih om, ka kats tsurra'. Sõnolisist ommava' katsiku' Kerli ja Argo Rõzikov ja Stella Sulaoja. Killõt laul Liis Lillestik. Huulmalda kimmäst vihmast, lauli' noorõ leelotaja' minehava suvõl Luhamaal Seto Kuningriigi

pääväl, mille kottalõ pal'lo' kullõja' ni kaeja' hõste ütliva'. Mikitamäe nuuri leelotajõt ja tansjidõ üts suurõmpit ütitõid ülesastmisi oll sūgūse, ku Verska Talomuuseumih esineti Setomaad kaema tulnu Rootsi turistidõlõ. Ja mi kutsimi naid üteh ka tansma. Rootslastõlõ opati selgest üts-kats seto tansu, mis näile veiga miildü.

Mikitamäelasi oodasõ iih viil pal'lo praasniku'. Umaltpuult soovi kökkõ hüvvä noorilõ leelotajailõ, tandsjailõ ni näide oppajailõ!

TEELE SAARESTIK

Seto Noorte Selts liidab ja lisab sõpru

See sõpruskond, kes üksteist esmakordselt nägi 1999. aastal Seto Noorte Seltsi moodustamise eelhetkedel, kuulub kokku siiaamaani. Kokku saadakse kas tihedamalt või harvemalt, ent tänu ühtsele mõtteviisile saab jätkata eelmisel kokkusaamisel pooleli jäänud juttu, ilma et peaks hakkama vahepeal tekkida võinud maailmavaatelisi erinevusi selgeks klaarima.

Metsamees, luuletaja, IT-meis, ajakirjanikuhakatis, paar keskkonnaspetsialisti, muusikamüüja, pillimees, rahvaluuleliiõpilased jne – need me, seltsi asutajad, olime.

Alustasime nagu ikka meeldivatest asjadest – metsas õõbimistega talimatkadest. Talvi, mil vabariigi aastapäev sai metsas vastu võetud on kokku saanud ikka juba väga mitu – ka selles kliimas, kus mobiiltelefonid üksteise järel külmast „surid”. Piusa kaldad, Värkska laht – ikka mõõda Setomaad. Kevadeti siis munaveretamine Emajõe kaldal Tartus. Ilmekalt on mees Tartu kultuurispetsialistide narust vidukil silmad, kui ürituseks luba küsides asja eesmärgi selgitasin. Mõni aasta hiljem järgnesid meeleolukad potistode retked ja justkui loomuliku jätkuna sulandusime setode ümarlaudadesse ja seltsidesse seto asju arutama.

Et miks siis noorte selts online on? Ikka seepärast, et kokku saab ühtseid väärtusi kandev sõpruskond. Hea on koos olla ja tegutseda. Kuidas meid leida? Tule seto üritustel (mille kohta saad infot näiteks lehelt www.setomaa.ee) ligi rühmas jutlevatele seto riietes noortele. Püüame olla ka tublid ja panna www.setomaa.ee-le üles lähema info seltsi kohta. Või alul liitu setomaa listiga (setomaa@lists.ut.ee). Ühesõnaga, astu esimehe samm ja meie astume kaks järgmist juba ise uutele tulijatele vastu.

Rõõm on ka näha, et liginejaid on. Kasvõi popis suhtlusportaalil Orkut on Seto! kommunis praegu juba 138 liiget. Kommuni kuuluvad „kyik, kiä omma seto vai tahtva setost saia, kyik, kiä armastasõ setokõisi näide maa, usu, laulõ ja inemiisi peräst!”

ANNELA LAANEOTS

Talsipühikombõ' tulõva nuuri mano

Talsipühi ettevalmistaminõ nakas pääle 5. jaanuarist, ku Lõivu Merlini iistvõtõmisõl valmistõdi muuseumih lõhisit. Mano sai kullõlda ka veidokõnõ juttõ kombist.

7. jaanuari hummogu oll talsipühi teenistüs Obinitsa kerkoh ja lõunaaigu tull metropoliit. Meremäe-Obinitsa kooli latsõ' ja Tsihibärblaseq lauliva' pühhi laulõ. Laul pand kerko helämä.

8. jaanuaril oll Obinitsah

tõõsõl poolõl lauldi. Oll põnov kullõlda, kuis vana' ja noorõ' üteh lauli'. Setomaa Valdadõ Liidu esimiis Timmo Margus saa's ka ilma, ku pidi üte laulu iist võtma. Nalja ku pallo!

Kiä veidogi midägi mõist, tuu võtt uma pilli vällä ja mäng üteh. Kuna pillimihi oll pallo ja eri paigust, sis tandsiti ni eesti ku seto tandsõ. Kui kiäki es mõista', sai oppi.

Ka kõgõ tsilloma latsõ' võti' pidost ossa, na lauli üteh tõistõga ja tandsõ tantsõ. Väiga hää, ku jo nii väigokõsõst pääst võetas latsi üteh ja lastas üteh laulda ja tandsi. Vanast oll jo kah niimuudu – latsõkõnõ võeti rāti seeh üteh. Säält kasusõ õkva noorõ' iisttleja'.

Innebide käve' väiko latsõ' ka kristotamah. Kristotamah käüti 6. jaanuari üüsõ. Latsõ käevä lõhidega talost tallo ja kuuludi Kristusõ sündü pühäsenukah lauldõh. Latsilõ anti

tuu iist tenost rahha. Ka parhi-latsõl aol om püütü sjood kom-mõt elostada. Olõ esiki paar aastat käünü, a sjoal aastal es jõvva. Tulõva aasta jälki!

RIIN TAMMISTE

Usinamba'saie hindäle uma lõhi är tetä. Aigu võtt, a asja saie! Pildil Semmo Hörn ja Aili Soidla lõhi tegemäh.

Merlin Lõivu foto

Seto Seltsimajah talsipühi pido. Kaema oli tulnu' Mikitamäe naase', Helbi külä naase', Haanjamaa mehe' ni Viljandi Kultuuriakadeemia inemise'. Kohal olliva ka kohaliku noorõ' ja vana'. Ütel poolõl tandsiti,